

TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTYS

Perskaitykite tekstą ir atlikite užduotis.

Pirmas tekstas

Sizifas

Sizifas viešpatavo gražiajame Korinte. Tai buvo galingas ir turtingas miestas, jo uoste sukiojosi laivai net iš tolimiausių kraštų, kur tik pasiekė žinia apie klestinčią graikų žemę. Sizifo miestą puošė puikūs sodai, plačios terasos, ryškiaspalvės dievų šventyklos.

Dievai labai mylėjo Korinto karalių ir nešykštėjo jam savo malonių. Pasikviesdavo jį kartkartėmis net į Olimpą, savo padangių buveinę. Ilgus metus laimingai gyveno karalius Sizifas sveikas ir linksmas, visuomet guvus ir jaunas.

Bet vieną kartą po kažkokių iškilnių Olimpe Sizifas savo rūmuose iškėlė didžią puotą ir įsismaginęs išplepėjo svarbią dievų paslaptį, kurią buvo nugirdęs Dzeuso viešpatijoje. Dabar jau baigėsi dievų kantrybė. Sizifas nebeteko jų malonės ir už kaltę turėjo galva sumokėti. Bet šitai nepatiko karaliui, kuris jau buvo ragavęs dangiškų malonumų. Todėl mirdamas gudrusis karalius liepė savo žmonai jo nelaidoti.

Visoje Požemio karalystėje aidėjo Sizifo dejonės ir verksmai. Charono* paklaustas, ko jis taip sielvartauja, Sizifas raudodamas apsakė savo liūdną istoriją, kaip bedievė žmona užmiršo savo pareigą ir nenori jo palaidoti.

Sizifo skundą ir aimanas galų gale išgirdo Hadas ir Persefonė**. Pasišaukė jį ir, sužinoję Sizifo nelaimę, leido grįžti į žemę, kad tenai mirties dievo Tanato globojamas galėtų įkalbėti piktą žmoną deramai jį palaidoti. Klatingasis Sizifas be galo dėkingas puolė po kojom Požemių karalystės valdovams ir tučtuojau su mirties dievaičiu Tanatu išskrido į žemę.

Vos tik atvykęs į Korinto rūmus, Sizifas liepė tvirtai surišti Tanatą ir įmesti jį į tamsų, drėgną pilies požemį. Ilgus metus vargšas Tanatas sėdėjo uždarytas, o Sizifas sau toliau gyveno. Kartu su juo ir visi žmonės žemėje tuo laiku nei ligų, nei mirties nepatyrė. Žmonių giminė kaip niekuomet paplito.

Ir vieną kartą Hadas prisiminė Sizifą ir išsiuntė į žemę dievą Hermį, kad surastų pražuvėlius. Hermis išvadavo Tanatą iš pančių ir ilgametės nelaisvės.

Sunkiai Sizifą nubaudė dievai. Hado Požemiuose trilinkas susilenkęs stumia jis milžinišką akmenį. Turi jį užritinti į aukštą kalną. Įsirežusi nelaimingojo nugara, ant rankų išsivertusios gyslos, kraujas tvinksi galvoje, o burna vos gaudo kvapą. Jau nebetoli viršūnė. Tenai pailsės. Bet šit visai prie jos akmuo išsprūsta iš rankų ir nurieda žemyn. Vargšas Sizifas turi pradėti savo tuščią darbą ir vėl plūktis iki devinto prakaito. Ir šitaip jam lemta kamuotis be galo, per amžių amžius.

**Pagal Vandos Markovskos knygą Graikų mitai vertė Vytautas Martišius,
Vilnius: Vaga, 1971.**

** Charònas – senovės graikų mitologijoje valtininkas, perkeldavęs vėles į mirusiųjų pasaulį per jį supančias požemio upes.*

*** Hãdas ir Persefònė – senovės graikų mirusiųjų pasaulio valdovai.*

1. Kurios visos išvardytos savybės tinka Sizifui apibūdinti?
(1 taškas)

☐ Valdingas, geranoriškas, kantrus.

☐ Paslaugus, griežtas, pavydus.

☐ Darbštus, linksmas, melagis.

☐ Sumanus, įžvalgus, gudrus.

☐ Plepys, juokdarys, jautrus.

2. Pasirinkdami du tinkamus teiginius, pabaikite sakinį.
Sizifo mitas atskleidžia, kad... (2 taškai)

Jūs galite pažymėti daugiausiai 2 parinktis

☐ nereikia pasitikėti valdančiaisiais,

☐ apsukrus žmogus niekada neprašus,

☐ beprasmiškas darbas yra tarsi bausmė, pasmerkimas,

☐ maištininkai trokšta ne paklusti, o patys valdyti,

☐ žmogus negali pakeisti pasaulio tvarkos.

3. Ar, jūsų manymu, Sizifas nubaustas pelnytai? Savo atsakymą argumentuokite, remdamiesi tekstu. (2 taškai)

Giedrė Kazlauskaitė: „Aimanos seniai nusibodo“

Kalbina Virginija Cibarauskaitė

Kultūros laikraštyje „Šiaurės Atėnai“ įsidarbinai 2010 metais. Kaip tai nutiko?

„Šiaurės Atėnus“ skaityti patarė mokyklos lituanistas Andrius Damušis – tikriausiai pastebėjo polinkį į literatūrą, menus. Tai buvo 1996 metais, užsiprenumeravau „Šiaurės Atėnus“ ir žurnalą „Metai“. Man tada buvo šešiolika. „Šiaurės Atėnus“ skaičiau nuosekliai, nuo pirmo iki paskutinio puslapio. Tuo metu laikraštyje klestėjo Alfonso Andriuškevičiaus dailėtyrininkų mokykla, publikuodavo daug parodų recenzijų. Atrodė, visiškai kitas pasaulis negu provincijoje, kur nieko nevyko – jokių šiuolaikinio meno parodų, profesionalių spektaklių.

Mano pirmas rašinys „Šiaurės Atėnuose“ pasirodė, kai studijavau antrame kurse. Ilgai nedrįsau jiems nieko siųsti, nes ten rašė Gintaras Beresnevičius, Sigitas Geda, Giedra Radvilavičiūtė. Skaitydavau juos ir galvodavau, kad niekada taip nesugebėsiu. Bet mėgdžioti vis vien traukė.

Vėliau įsidarbinau tinkliniame knygyne. Darbas nuobodus, panašiai kaip „Maximoje“ – turi eiti prie žmogaus, aktyviai siūlyti vienos leidyklos knygas. Žmonės dažniausiai perka ne grožinę literatūrą, o pratybas, pagalbos sau, verslo leidinius. Gal dėl rutinos pradėjau iš pradžių mintyse „rašyti“ tekstus, primenančius esė. Paskui ėmiau juos siųsti į „Šiaurės Atėnus“. Tuo metu vyriausioji redaktorė buvo Jūratė Visockaitė. Ji manimi susidomėjo, vėliau pasiūlė ateiti dirbti į „Šiaurės Atėnus“. Daug negalvodama sutikau.

Tau iškart pasiūlė vyriausiosios redaktorės pareigas?

Ne, pirma dirbau skilties redaktore, rašinėjau įvairiais žanrais. Paskui Jūratė mane išbandė – išvažiudama atostogų porai savaitių laikinai perdavė savo pareigas. Sutikau, nes „Šiaurės Atėnai“ man iš tikrųjų rūpėjo, tai buvo mane formavęs laikraštis.

Ką veikia kultūros leidinio vyriausiasis redaktorius? Pildo paraiškas finansavimui gauti, ieško naujų autorių?

Autorių ieškoti nereikia, jie patys atsiranda, kartais reikia gintis. (Juokiasi.) Mano funkcija – formuoti leidinio turinį. Nors šiandien pagrindinis redaktoriaus darbas iš tikrųjų yra pinigų paieškos – kuri projektus, ieškai projektų, prie kurių galėtume prisijungti. Tvarkai ataskaitas, pildai lenteles. Trumpai tariant, ūkininkauji. Nevengiu ir fizinių darbų, pavyzdžiui, dviračiu išvežioju laikraštį į knygynus, bibliotekas, paštą, išsiunčiu užsienio prenumeratoriams. Atsakinėju į laiškus. Kartais autoriai prašo paaiškinti, kodėl jų teksto nepublikuosim. Tuomet teisinuosi, kodėl tekstas mums netinka. Šis darbas psichologiškai sunkiausias, nes reakcijų būna įvairių.

Problema be išeities: kultūriniai leidiniai norėtų turėti nuolat tik jiems rašančius autorius, tačiau neturi iš ko mokėti atlygio?

Šia prasme esu pesimistė. Žurnalistikos centre lankiau tarptautinius medijų vadybos kursus. Iš užsienio atvykę lektoriai pasakojo, kaip darbas vyksta Vakaruose – situacija panaši, pinigų klausimas kamuoja visus. Vaizdinys, kad kultūrinio leidinio redaktorius ateina į darbą ir visą dieną diskutuoja su jį lankančiais autoriais apie tekstus ir literatūrinius įvykius, yra iš dinozaurų laikų. Taip niekada nebebus.

Kaip jau kalbėjome, dabar pagrindinis redaktoriaus darbas – užtikrinti leidiniui paramą. Į kultūrinius leidinius investuoti niekas nenori, iš to nėra naudos. Dabar turime Kultūros periodinių leidinių asociaciją ir jaučiamės šiek tiek stipresni, bet patys savo jėgomis kultūros leidinių finansavimo mechanizmų nepakeisime.

Kodėl vis dėlto dirbame šį darbą? Aš jį dirbu, nes man įdomu. Tokia specialybė. Man įdomūs autoriai, tekstai, kultūros vyksmas, polemika, kritika. Tam tikra prasme ir neviltis, bedugnė, ligos, priklausomybės (tai neatsiejama nuo bet kurio kultūrinio leidinio turinio).

Kultūrinė spauda vis sulaukia kritikos, kad ją skaito tik „savi“, kad tekstai nepatrauklūs, nesuprantami platesnei skaitytojų auditorijai. Štai jei rašytume paprasčiau ir aktualesnėmis temomis, skaitytų daugiau žmonių. Tuomet pritrauktume daugiau reklamos, galėtume mokėti didesnius atlyginimus. Kitaip tariant, gal dėl visko kaltas mūsų elitizmas*?

Mūsų dėmesio objektas – aukštoji, o ne populiarioji kultūra. Populiarioji tikrai turi kur sklisti ir be mūsų. Publikuojame straipsnius ir apie popkultūrą, bet vertiname ją kritiškai, analitiškai. Konfliktas tarp masinės ir aukštosios kultūros visuomet išliks. Žinoma, aukštajai kultūrai irgi reikia patrauklumo, tačiau išklįjavęs reklamas ant stulpų pasieksi tik perkamumą, bet ne skaitomumą.

Pagal straipsnį „Giedrė Kazlauskaitė: „Aimanos seniai nusibodo“, Literatūra ir menas, Nr. 15(3731)•

* *Elitizmas – nuostata, kad tam tikra visuomenės dalis (pavyzdžiui, kultūros žmonės, intelektualai, menininkai) yra išskirtinė.*

4. Kaip suprantate pasakymą „tai buvo mane formavęs laikraštis“? Savo atsakymą pagrįskite tekstu. (1 taškas)

5. Remdamiesi tekstu, nurodykite, su kokia didžiausia problema šiais laikais susiduria kultūriniai leidiniai. (1 taškas)

☐ Kultūriniai leidiniai neranda autorių, kurie rašytų nemokamai.

☐ Spausdinami straipsniai neatitinka visuomenės lūkesčių.

☐ Be finansinės paramos kultūriniai leidiniai neišsiverstų.

☐ Kultūriniai leidiniai nepaklausūs, jų parduodama per mažai.

6. Remdamiesi tekstu, savais žodžiais paaiškinkite, kodėl pašnekovė pasirinko sudėtingą redaktorės darbą. (1 taškas)

7. Remdamiesi abiem tekstais, pagrįskite arba paneikite teiginį, kad kultūrinės spaudos darbuotojų darbas primena Sizifo darbą. Jūsų atsakymas turėtų būti ne trumpesnis kaip trys sakiniai ir tilpti jam skirtoje vietoje. Rašykite taisyklingai. (3 taškai)

KALBOS PAŽINIMO IR VARTOJIMO UŽDUOTYS

8. Įrašykite praleistas raides (jų gali būti daugiau negu viena) ir pasirinkite tinkamai kartu arba skyrium parašytus žodžius. (10 taškų)

Artėjant atostogoms, dažnai galvodavau ne apie įdomesnį s išvykas ar aktyv jį poilsį gamtoje, o apie knygų skaitymą. Bet dabar suprantu, kad šito nebus. Jei ir įgriūsiu į hamaką, tai pusę laiko paprasčiausiai pravėpsosiu į sunkius medžių vainikus, palinkusius virš galvos.

Ir taip atsitiks , kad skaitymas atrodytų neprasmingas. Tiesiog nebesinori skaityti taip godžiai, be saiko, kaip būdavo vaikystėje ir p uuglystėje. Ryti knygas, l g būtum smarkiai išalkusi.

Tas alkis jau apmalšo. todėl, kad tam tikras knygų skaitymo metas jau negr žtamai praėjo: pritarčiau minčiai, kad kiekvienai knygai – savas laikas, ir jeigu savo laiku neperskaitei, tarkim, Flobero ar Mopasano, tai vėliau jų ir neberekės. O jeigu vaikystėje neskaitei pasakų, tai vargu ar jos padar s įspūdį tau suaugusiam.

9. Iš tekste pabrauktų žodžių išrinkite penkis žodžius, atitinkančius lentelėje nurodytus gramatinius požymius, ir įkelkite į tinkamus tuščius lentelės laukelius. (5 taškai)

Knygų skaitymas, toji nuotaika, kai atsiriboji nuo pasaulio triukšmo ir panyri į tekstą – ji panaši į ramią šviesą, užliejančią tamsius kambarius. Toje šviesoje gimsta, skleidžiasi ir švyti nuostabios tolimosios erdvės, pilnos juoko ir liūdesio, kažko gilaus ir tikro. Ir labai gali būti, kad beskaitant kažkas dar tave ištiks, kad kokia nors detalė, mintis, personažas sukrės, privers patikėti, kad jis – toks pat tikras kaip tu... Arba tiesiog reikia sulaukti tokio meto, kai vėl pasijusi išalkęs. Išalkęs skaityti, stebėtis, džiaugtis, nuliūsti, ištroškęs nuotykių, sukrėtimo, katarsio. Linkiu to visiems švelnioje jau gerokai įpusėjusios vasaros kelionėje.

beskaitant

gerokai

įpusėjusios

Žodis	Kalbos dalis / Veiksmažodžio forma	Giminė	Skaičius	Linksnis	Laikas	Laipsnis	Įvardž. f.	Sangr. f.
	Įvardis	Vyr.	Vns.	Kilm.	–	–	–	–
	Padalyvis	–	–	–	Es.	–	–	–
	Veiksmažodis	–	Vns.	–	Būs.	–	–	+
	Būdvardis	Mot.	Dgs.	Vard.	–	Nelyg.	+	–
	Prieveiksmis	–	–	–	–	–	–	–

Jei norite pakeisti atsakymą, spustelėkite jį pele vieną kartą ir pataisykite.

10. Pasirinkite taisyklingą žodžio formą ar žodžių junginį. (8 taškai)

1. rasti maisto, stirnos grįžta prie senųjų ėdžių.
2. Elniniai žvėrys galėtų maitintis metų šakutėmis bei graužti žievę.
3. Miškininkai neragina papildomai šerti žvėrių.
4. Kad greičiau miestelio centrą, teko važiuoti autobusu.
5. Mūsų rajono šiame renginyje atstovavo mero pavaduotojas.
6. Socialinio tinklo lankytojai buvo nuliūdinti .
7. baidare permatomu dugnu, galėsite stebėti ežero augaliją ir gyvūniją.
8. Tinkama apranga kelionę daro .

11. Kurie sakiniai yra taisyklingos skyrybos? Pažymėkite tris tinkamus atsakymus. (3 taškai)

Jūs galite pažymėti daugiausiai 3 parinktis

- ☐ „Kadangi Žemaitė suvokiama kaip mūsų tautos rašytoja, atsiranda pagrindas kalbėti, kad ji išreiškia tam tikrus visiems lietuviams būdingus bruožus: jautimosi, mąstymo, suvokimo“, – svarstė literatūrologė.
- ☐ Savo tolesniuose tyrimuose, R. Bleizgienė analizuoja, kaip Žemaitės kūryboje skleidžiasi žmogaus gamtos išgyvenimai, patiriamas supantis pasaulis, atkreipia dėmesį, kad žmogaus jausmingumas yra neatsiejamas nuo gamtos pasaulio, pavyzdžiui, dangaus kūnų: saulės, mėnulio...
- ☐ Štai ir autobiografiją Žemaitė pradeda nuo to, kad pabrėžia, jog jos tėvas buvo bajoras, o motina tvirtino esanti aukštos kilmės, nors realybėje, tenka pripažinti, tas jų gyvenimas, mažai kuo skyrėsi nuo praeities, prasigyvenusį valstiečių buitį.
- ☐ Taigi Žemaitė, nors ir dirba šeimininke, gali matyti lietuviškos leidybos užkulius, dalyvauti tikrame kultūros darbe, ypač reikšmingame XX a. pradžioje, ir šis darbas vyksta ne kur kitur, ne dūminėje kaimo trobelėje, o dvare.
- ☐ Bet po to Žemaitė lankėsi Bostone, paskui pasibaigus pinigų nukentėjusiesiems nuo karo rinkliavos darbams apie ketverius metus gyveno Čikagoje ir neatrodo, kad čia būtų patyrusi, kokių nors didelių sunkumų.
- ☐ Kelionėse į kitus Amerikos didmiesčius Žemaitė vadinama charizmatiška kalbėtoja, minima, kad į susirinkimus pasiklausyti jos išraiškingų kalbų ateidavo tūkstantinės minios lietuvių, būdavo tikras antplūdis – visi norintieji netilpdavo į sales, dalis likdavo už durų.
- ☐ Juliją Žymantienę Jonas Jablonskis pasitelkia kaip gyvą kalbos šaltinį, kartu su Antanu Smetona ir Petru Avižoniu rengdamas pirmąją lietuvišką gramatiką padėjusią pagrindus bendrinei lietuvių kalbai.
- ☐ Akivaizdu, kad rašytojos Žemaitės kūryboje visų pirma į akis krinta lietuviško kaimo tikrovė, tačiau kalbėti vien iš tokios perspektyvos apie šią autorę būtų per mažai, nes, laiko prasme, nutolusiame kaime glūdi dalykai, kalbantys ir apie šiandienos žmogų.

12. Kas skiriama skaitmenimis pažymėtais skyrybos ženklais? Pasirinkite po vieną tinkamą atsakymą. (6 taškai)

1. Žvelgiant į Žemaitės Vilniaus laikotarpį, ryškėja rašytojos biografijos faktai,¹ liudijantys jos pasiryžimą dalyvauti istoriniuose įvykiuose, priimti atsakomybę ir ištiesti pagalbos ranką.

☐ Išplėstinė dalyvinė aplinkybė.

☐ Išplėstinis pažymynys, einantis po pažymimojo žodžio.

☐ Vienarūšės sakinio dalys.

2. Remdamasi tokia analize,² netgi mėginu įrodyti, kad Žemaitės kūryboje galima aptikti ekologinės sąmonės užuomazgų.

☐ Išplėstinė pusdalyvinė aplinkybė.

☐ Šalutinis sakiny.

☐ Vienarūšės sakinio dalys.

3. Labai svarbi,³ bet mažai minima jos pažintis su Putvinskiais – irgi bajorais, turėjusiais ne vieną dvarą.

☐ Išplėstinė padalyvinė aplinkybė.

☐ Sudėtinio sujungiamojo sakinio dėmenys.

☐ Vienarūšės sakinio dalys.

4. Taigi Žemaitė, nors dirba šeimininke,⁴ gali matyti lietuviškos leidybos užkuliusius, dalyvauti tikrame kultūros darbe, ypač reikšmingame XX a. pradžioje kuriantis moderniai lietuvių visuomenei.

☐ Išplėstinė padalyvinė aplinkybė.

☐ Priedėlis.

☐ Šalutinis sakiny.

5. „Bajoriškas dvaras – Žemaitės savivokai įtaką dariusi vieta, o miestas –⁸ jai visiškai tinkanti veikimo erdvė“, – teigė R. Bleizgienė.

☐ Praleista tarinio jungtis.

☐ Sudėtinio bejungtukio sakinio dėmenys.

☐ Vienarūšės sakinio dalys prieš apibendrinamąjį žodį.

6. Įdomu, kad Žemaitė, rašydama šį apsakymą, vardija pagrindines miesto pramogas, be abejo,⁸ tai daro jau pati jas patyrusi, gyvendama Vilniuje.

☐ Įterpinys.

☐ Sudėtinio sujungiamojo sakinio dėmenys.

☐ Vienarūšės sakinio dalys.